

De groei van het conservatisme in het R.K. bisdom Haarlem-Amsterdam

Het is opvallend dat het bisdom Haarlem-Amsterdam een zeer conservatieve richting is gegaan na het overlijden van Mgr. Th. Zwartkruis.

Mgr. Th. Zwartkruis heeft, toen hij ziek werd, aan Rome een coadjutor gevraagd. Na een tijdje werd door Rome Mgr. H.J.A. Bomers als coadjutor benoemd en als hulpbisschop Mgr. Joseph (Jos) Frans Lescrauwaet, M.S.C.. Door deze benoemingen en de schok die deze teweegbrachten, heeft Mgr. Th. Zwartkruis op zijn ziekbed een hartinfarct gekregen en stierf hij daarna. Deze benoeming van Mgr. H.J.M. Bomers werd door Mgr. Th. Zwartkruis gezien als een afstraffing door de leiding van de R.K. kerk in Rome over de houding van de toen residerende bisschoppen tijdens het pastoraal concilie, net zoals de benoemingen van Mgr. A. Simonis en Mgr. J. Gijsen. Mgr. Bomers heeft, zoals hij aangegeven heeft, de paus gevraagd om de benoeming ongedaan te maken omdat binnen het bisdom veel tegenstand was over die benoeming. Rome bleef bij deze benoeming zodat Mgr. Bomers de vacante zetel in bezit heeft genomen en gelijktijdig de benoemde hulpbisschop tot bisschop gewijd.

Vanaf het begin was al duidelijk dat de samenwerking tussen deze twee niet optimaal was. Mgr. Bomers was een emeritus bisschop uit Ethiopië waar hij moest vertrekken. Mgr. Bomers was een zeer conservatieve bisschop en Mgr. Lescrauwaet een theoloog zonder pastorale ervaring. Bij de benoeming van Mgr. Bomers was al vermeld dat met de benoeming van de hulpbisschop een theologisch zwaargewicht werd toegevoegd.

Al heel in het begin was duidelijk dat de samenwerking niet optimaal was tussen Mgr. Bomers en Mgr. Lescrauwaet. Wat vooral duidelijk werd toen Mgr. Bomers een adviesraad wilde instellen nadat de priesterraad van het bisdom zijn ontslag had genomen. Hierin wilde Mgr. Lescrauwaet geen zitting nemen¹. Ook in deze periode zijn drie dekens van het bisdom naar de nuntius in Den Haag gegaan om hun beklag te doen over de handelwijze van de bisschop.² In 1993 ging Mgr. Bomers akkoord met de oprichting van een conservatief convict voor aanstaande buitenlandse priesters van de Neocatechumenale Weg in Nieuwe Niedorp.

Uiteindelijk heeft hulpbisschop Mgr. Lescrauwaet zijn ontslag aangevraagd bij de paus en dit ook verkregen. Als reden werd aangegeven zijn ziekelijke gezondheid maar in werkelijkheid ging het over de grote verschillen tussen Mgr. Bomers en hem. Mgr. Lescrauwaet³ kon slecht tegen de spanningen in het bisdom tussen het conservatief optreden van Mgr. Bomers en de progressieve gelovigen van het bisdom.

In 1995 kreeg Mgr. Bomers een nieuwe hulpbisschop, zonder dat hij daar zelf om had gevraagd, in de persoon van Mgr. J. Punt, die op 1 juli 1995 tot hulpbisschop werd gewijd. Mgr. Punt was 10 januari 1946 geboren in Alkmaar. Na zijn studie economie in Amsterdam werd hij zich bewust van zijn priesterroeping. Hij heeft in 1974 bewust gekozen voor de priesteropleiding in 'Rolduc' van het bisdom Roermond. Dit seminarie is gesticht door de zeer conservatieve bisschop Mgr. J. Gijsen. Die vond dat de bestaande opleiding van priesters in Nederland niet voldeed aan zijn standpunten hoe priesterstudenten moesten worden opgeleid.

Tijdens zijn episcopaat richtte Mgr. Bomers in 1996 ook het diocesane grootseminarie opnieuw op in samenwerking met Mgr. Punt. Zoals eerder is gedaan door Mgr. Gijsen in Roermond en Mgr. Ter Schure in Den Bosch.

In 1997 heeft de extreem orthodoxe Rooms-katholieke beweging 'Opus Dei' vaste voet gekregen op de Amsterdamse Keizersgracht in de O. L. Vrouwekerk welke voorheen werd bediend door de paters Redemptoristen. Van daaruit worden goedgegelovige Rooms-Katholieken klaargestoomd om het gedachtengoed van 'Opus Dei' te omarmen.⁴ Ook zijn er al verschillende contacten geweest tussen Mgr. Bomers en de Priesterbroederschap van St. Petrus. In 1998 wijdde Mgr. Bomers zes priesters voor de Priesterbroederschap St. Petrus in Wigratzbad. De Priesterbroederschap van St. Petrus celebreert uitsluitend volgens het missaal van 1962 de zgn. "Tridentijnse H. Mis", en valt, als Priesterbroederschap van Pauselijk Recht, direct onder de Heilige Stoel. Zij is in volledige eenheid met Rome, iets wat zij door haar naam St. Petrus extra wilt benadrukken.⁵

¹ dagblad Trouw dd. 29-6-1993

² Reformatorisch dagblad dd. 24-5-1993

³ dagblad Trouw dd. 12-9-1994

⁴ KNP 29-1-1997 (www.hetknp.org)

⁵ www.ecclesiadei.nl

De samenwerking tussen bisschop Mgr. Bomers en zijn hulpbisschop Mgr. Punt was goed, mede misschien door hun beider conservatieve instelling. Dit komt wel heel duidelijk tot uitdrukking in de H. Maria verering. Samen hebben zij zich ingezet om binnen het bisdom de verering van "O.L. Vrouwe van alle volkeren" te promoten, zie hiervoor het decreet van 31-5-1996, dat is ondertekent door Mgr. Bomers en Mgr. Punt. Dit zonder toestemming van het bisschoppencollege.

N.a.v. dit decreet was niet ieder blij met de vrijage. Zo wordt Bomers opgebeld door een kwade nuntius, die hem verweet dat hij eerst de andere bisschoppen van Nederland had moeten raadplegen en verlof had moeten vragen aan kardinaal Ratzinger.

Bomers: "Kardinaal Ratzinger heeft zowel aan mij als aan Mgr. Punt verlof gegeven, als er maar duidelijk werd bij gezegd dat het niet ging om de bovennatuurlijkheid van de verschijningen en de boodschappen". En waarom zou hij zijn medebisschoppen moeten vragen wat zij er van vinden?

Bomers: "In mijn bisdom ben ik de baas. Bovendien zijn de meeste er op tegen".⁶

Dat de overige bisschoppen van Nederland terughoudend waren is mijn inziens niet verwonderlijk. Eerder al had Mgr. Huibers zijn positie van 1954 en 1955 herhaald: verbod van de publieke devotie van "De Vrouwe van alle Volkeren". Mgr. Zwartkruis heeft in een brief van 29-1-1973 geschreven dat hij geen publieke uitspraak zal doen over de authenticiteit van de 'verschijningen' van Ida Peerdeman. Maar nieuw ten opzichte van zijn voorgangers was de intentie van Mgr. Zwartkruis de publieke verering toe te staan. Dit was ook het advies van de ingestelde commissie. De verering van "Vrouwe van alle Volkeren" bleef in Nederland voornamelijk beperkt tot Amsterdam maar in vele andere landen had de verering grote navolging. Bijzonder is ook dat in Amsterdam oktober 1972 de 'tegenpaus' Clemens XV een bezoek brengt volgens een bericht in het Reformatorisch dagblad.

„Paus Clemens XV (die zijn volgelingen de enige echte paus noemen) is gisteren na een bezoek van 24 uur aan Amsterdam weer vertrokken. Dinsdagmiddag heeft deze „paus" de eerste kapel van de stichting „Magnificat" in ons land aan de Amstelveenseweg in de hoofdstad gewijd aan Maria, „de Vrouwe van alle volken". Tijdens een plechtigheid van ongeveer een uur zegende en kroonde hij een beeld van Maria met het kind. Bij zijn bezoek aan Amsterdam was de tegenpaus Clemens XV vergezeld van 23 uit Frankrijk meegekomen religieuzen, onder wie drie kardinalen."⁷ Deze kapel lag tussen de Overtoom en de ingang van het Vondelpark in een winkelpand waar vroeger een apotheek was gevestigd. Vroeger heette dit de dubbele buurt. Deze Clemens heeft ook een bezoek gebracht aan Ida Peerdeman. Maar zij heeft hier direct afstand van genomen, zoals te lezen is in haar geschriften. Een ander dubieus bezoek kreeg Ida Peerdeman vanuit Canada. Marie-Paule Giquère, en leden van het Leger van Maria op 20 maart 1973. Ook deze Marie-Paule zegt verschijningen te hebben gehad van Maria. In 2007 is deze organisatie geëxcommuniceerd. Deze zeer dubieuze betrekkingen hebben ertoe bijgedragen dat de Nederlandse bisschoppen een grote terughoudendheid in acht hebben genomen.

Geheel onverwacht is Mgr. Bomers overleden op 19 september 1998 tijdens een wandeling aan een hartaanval. Mgr. Punt werd als Apostolisch Administrator aangesteld. Deze periode zal bijna drie jaar duren. Zeer verwonderlijk was dat hij tijdens deze periode een hulpbisschop toegewezen kreeg vanuit Rome op 24 juni 2000; het is niet bekend of die bij zijn benoeming een speciale opdracht heeft meegekregen vanuit Rome. De Apostolisch Administrator heeft in 1998 na het overlijden van Mgr. Bomers ook de procedure in werking gesteld voor de opvolging op de zetel van Haarlem. Deze procedure heeft mede zo lang geduurd mijns inziens vanwege zijn mede ondertekening door Mgr. Punt van het decreet inzake de Mariadevotie van 'Onze Lieve Vrouwe van alle volkeren' buiten medeweten van het Nederlandse bisschoppencollege. Maar ook in Rome hebben die zaken een rol gespeeld bij de besluitvorming. Uiteindelijk is Mgr. Punt toch op 21 juli 2001 tot bisschop van Haarlem benoemd met als hulpbisschop Mgr. van Burgsteden. Als Apostolisch Administrator heeft Mgr. Punt ook een rondgang gemaakt langs de dekenaten. Een verslag en zijn inzichten na zijn rondgang heeft hij in een brief van 22 januari 2001 'aan allen die betrokken zijn bij kerk en pastoraat' gestuurd.

Na zijn benoeming tot bisschop van de zetel van Haarlem vanuit Rome, waren er binnen het bisdom wel protesten van o.a. de pastoraalwerkenden en progressieve katholieken. Mede vanwege zijn beleid uiteengezet in de voorgaande brief van 22 januari 2001. Het betreft zijn beleid, onder meer op het terugdringen van de positie en de invloed die pastoraal werkers (lekenvoorgangers) sinds de jaren zestig en zeventig in de kerk in Nederland hebben verworven. Hij staat een "sacrale Kerk" voor, met een duidelijke scheiding tussen de bevoegdheden van leken en gewijden. Deze lijn is hem op hevige kritiek komen te staan vanuit de hoek van "progressieve" katholieken en pastoraal werkers.

⁶ 'De Amsterdamse Maria verschijningen', van: Mohamed El-Fers. blz. 97

⁷ Reformatorisch dagblad 19-10-1972

Daarnaast wordt Mgr. Punt verweten dat hij niet goed zou communiceren met zijn priesters en andere medewerkers en zich star zou opstellen, wat vooral door "progressieve" groepen zoals de Acht Meibeweging en de Vereniging van Pastoraal Werkenden wordt beweerd, maar van de hand wordt gewezen door meer "conservatieve" groeperingen zoals het Contact Rooms-Katholieken.

Voor het in bezit nemen van de bisschopszetel, heeft er een gesprek plaatsgevonden tussen de bisschop en de pastoraalwerkenden. Dit gesprek is vruchtbaar afgesloten, wat blijkt uit het feit dat een pastoraalwerkster tijdens de installatieplechtigheid de bisschopsstaf aan Mgr. Punt heeft overhandigd (helaas is deze pastoraal werkster te vroeg overleden).

Dat de protesten van de 'progressieven' wel terecht zijn geweest, blijkt o.a. uit de vestiging van de conservatieve Priesterbroederschap van St. Petrus. De door Mgr. Bomers begonnen contacten kregen onder Mgr. Punt hun voltooiing, doordat zij zich konden vestigen in de St. Agnes kerk aan de Amstelveenseweg in Amsterdam en later ook in de St. Jozefkerk in Amsterdam west. Ook zijn er hele goede banden met de reeds gevestigde beweging van de 'Neo-catechumenen Weg' in Nieuwe Niedorp. De priesterstudenten van deze beweging volgen hun priesteropleiding op het bisschoppelijk seminarie 'St. Willibrord'. De afgestuurde priesters worden ingezet in het hele bisdom.

Onder het bestuur van Mgr. Punt is het oude 'bisschoppelijk paleis' verkocht en werd de plebanie bij de st. Bavokathedraal het nieuwe bisschopshuis. Eerder heeft de bisschop ook het voormalige klooster van de zusters Juliaantjes in Heiloo aangekocht, nadat de zusters hun intrek hadden genomen in het bejaardencentrum 'de Cameren' in Limmen. Nu bekend als het 'diocesaan heiligdom van O.L. Vrouw ter Nood' bestaande uit het oude genadepark 'Runxputte' (in de volksmond 't Putje) met een kleine en grote kapel en het aangekochte klooster. In dit heiligdom is ook het St. Willibrordseminarie gevestigd maar er vinden ook andere activiteiten plaats die door het bisdom worden georganiseerd. Denk aan retraites, bedevaarten, jongerenweekends en gezinsweekends. De 'Dienaressen van de Heer en de maagd Maria', bekend als de blauwe zusters, begeleiden de activiteiten die er plaatsvinden maar verzorgen ook de dagelijkse huishouding van de inwonende priester(s), seminaristen en de gasten die er verblijven.

Mgr. Punt heeft in 1997 priester dr. J. Hendriks gevraagd om rector te worden van het seminarie 'De Tiltenberg', en na de verhuizing van het seminarie naar Heiloo als rector van het St. Willibrordseminarie. Mgr. Punt kende dr. J. Hendriks van het seminarie in Rolduc, ze waren studiegenoten. Rector J. Hendriks is zijn theologiastudie begonnen aan de Theologische Hogeschool te Amsterdam. Maar hij heeft zijn studie voortgezet aan het seminarie van Rolduc, waar hij zijn priesterlijke vorming heeft voltooid.

Op 31 mei 2002 heeft Mgr. Punt een brief doen uitgaan over de authenticiteit van de verschijningen 'O.L. Vrouwe van alle volkeren', die Ida Peerdeman heeft gehad. In deze zeer uitvoerige brief staan zijn overwegingen hiertoe alsmede de kerkrechtelijke bepalingen inzake de besluiten.⁸ Bij deze kerkrechtelijke bepalingen zal zeker rector dr. J. Hendriks, afgestudeerd aan de Pauselijke Universiteit Gregoriana en cum laude in het canoniek recht gepromoveerd, advies hebben gegeven. Zie onderaan artikel de nodige aanvullingen hierover, wat betreft het ongedaan maken van de echtheid van de Maria-verschijningen.

Na het aftreden van Mgr. J. van Burgsteden als hulpbisschop heeft Mgr. Punt aan Rome gevraagd de rector van het St. Willibrordseminarie als zijn nieuwe hulpbisschop te benoemen. Bij zijn benoeming werd Mgr. J. Hendriks titulair bisschop van Arsacal. Zijn wijding was 10 december 2011. Op 1 januari 2012 werd hij tevens benoemd tot vicaris-generaal. Mgr. Hendriks heeft een grote affiniteit met de conservatieve beweging van de Neo-catechumenen; dit blijkt duidelijk op zijn persoonlijke website, vernoemd naar zijn titulair bisdom: www.arsacal.nl, uit de vele ontmoetingen en de vele artikelen over de Neo-catechumenen.

In 2014 heeft de Sant'Egidio beweging zich mogen vestigen in de 'Mozes en Aäronkerk' en aanpalend gebouw, aan het Waterlooplein te Amsterdam. Van hieruit doen ze verschillende pastorale werkzaamheden, zie hun website.⁹

⁸ https://www.devrouwevanallevolkeren.nl/wp-content/uploads/2013/12/Erkenning_verschijningen-2002.pdf

⁹ <https://www.saintegidio.nl/amsteram/>

Wegens de niet goede gezondheid van Mgr. Punt heeft hij in de tweede helft van 2018 een verzoek ingediend in Rome om zijn hulpbisschop te benoemen tot coadjutor. De vraag is of bij deze aanvraag de gewone procedure is gevolgd, wat ook nodig is bij de benoeming van een bisschop en bij de aanvraag van een coadjutor. Uit woorden en berichten blijkt dat Mgr. Punt speciaal Mgr. Hendriks heeft gevraagd zodat het gevoerde beleid binnen het bisdom gecontinueerd kon worden. Volgens mij is dit een soort hoogmoed om van jezelf te zeggen dat je gevoerde beleid doorgevoerd moet worden door je opvolger. Op 22 december 2018 kwam de benoeming vanuit Rome, doch de officiële benoemings-bulle kwam pas 21 februari 2019. Hieruit mag men dus opmaken dat waarschijnlijk niet de gewone procedure gevolgd is.

Mgr. Punt heeft wegens de verslechtering van zijn gezondheid, op 30 september 2019 zijn aftreden medio 2020 bekend gemaakt. De officiële aftredingsdatum is later vastgesteld op Tweede Pinksterdag, maandag 1 juni 2020.

In zijn eerste brief na zijn aantreden heeft Mgr. J. Hendriks een toekomstvisie gegeven. Er staan geen afwijkende beleidspunten in, alleen liggen er soms wel andere accenten. Dus blijft in grote lijnen het ingezette conservatieve beleid van Mgr. Punt gehandhaafd.

Het conservatieve beleid binnen het bisdom heeft volgens mij ertoe geleid dat vele van mijn familieleden en kennissen de R.K Kerk hebben verlaten. Ik was erg nieuwsgierig naar de kerkverlating binnen het bisdom Haarlem-Amsterdam t.o.v. de andere bisdommen, maar ik heb deze gegevens niet boven tafel kunnen krijgen, ook niet na raadpleging van het 'KASKI'.¹⁰

Nieuw-Buinen, 9 juli 2020,

Wim van den Hoek em. pastor
van de Onafhankelijke katholieke geloofsgemeenschap
van de Heilige Ambrosius

Aan vullingen inzake de Maria-verschijnen in Amsterdam aan mevr. Ida Peerdeman
zie bladzijde na dit artikel

¹⁰ www.ru.nl/kaski/

Bisdom Haarlem-Amsterdam

De Vrouwe van alle Volkeren

Reactie op een artikel in het Nederlands Dagblad
gepubliceerd: donderdag, 17 september 2020

Het Nederlands Dagblad publiceerde op 17 september een artikel van Hendro Munsterman onder de titel "Mariaverschijningen in Amsterdam 'vals'". Het Vaticaan zou hebben laten weten dat de Mariaverschijningen in Amsterdam vals zouden zijn. Natuurlijk werden we overstroomd met vragen van verontruste gelovigen. Maar het bericht klopt niet. Een toelichting.

Verklaring

Het gaat in feite om een korte verklaring die sinds jaar en dag op de website van de Congregatie voor de Geloofsleer vermeld wordt en is geciteerd in een recente private brief van de Nuntius in Libanon aan kardinaal Boutros Raï van dat land. Deze verklaring die uit 1974 stamt, baseert zich op het oordeel van de toenmalige bisschop van Haarlem dat het bovennatuurlijk karakter van de verschijningen niet vast staat. De tekst wil hiermee dat oordeel bevestigen en de autoriteit van de bisschop sterken.

Wat deed het Vaticaan?

Sindsdien is veel gebeurd. Zo heeft de Congregatie voor de Geloofsleer reeds in 1990 de Bisschop van Haarlem de ruimte gelaten de devotie tot de Vrouwe en Moeder van alle Volkeren goed te keuren; in 1996 is de devotie inderdaad vrijgegeven door de bisschoppen Mgr. Bomers en Punt; in 2002 heeft mgr. Jozef Punt een goedkeuring aan de verschijningen gegeven; in 2005 heeft de Congregatie voor de Geloofsleer een wijziging in het gebed van de Vrouwe van alle Volkeren aangebracht. Aan de deelnemers aan de gebedsdag die ter ere van de Vrouwe van alle Volkeren op 14 september 2019 in Düsseldorf (aartsbisdom Keulen) werd gehouden, liet paus Franciscus weten dat hij met vreugde van de gebedsdag kennis had genomen en alle deelnemers zijn apostolische zegen geeft. In zijn preek van 12 december uitte de paus waardering voor de titel waaronder Maria in Amsterdam wordt vereerd.

Kortom, er is geen nieuwe verklaring van het Vaticaan gekomen die de devotie afkeurt, wél zijn er tekenen dat de paus die waardeert.

Em. bisschop Mgr. Punt heeft op de website Mother of all peoples onlangs een tekst geschreven waarin hij de geschiedenis van de verschijningen en de verering van de Vrouwe van alle Volkeren toelicht:

Bishop Answers Request for Clarification Regarding the Amsterdam Apparitions

Mijn commentaar op het bovenstaande bericht.

Ik vind dit een zwak en misleidend bericht vanuit het bisdom. Men had heel duidelijk onderscheid moeten maken tussen de devotie tot 'De Vrouwe van alle Volkeren' en de echtheid van de verschijningen van Maria aan mevr. Ida Peerdeman.

Op 20 december 2020 is er een verklaring uitgegeven door het bisdom Haarlem-Amsterdam betreffende de verschijningen aan Ida Peerdeman, zie onderstaand

Bisdom Haarlem-Amsterdam

Verduidelijking ten aanzien van de Vrouwe van alle

Volkeren van de Bisschop van Haarlem-Amsterdam gepubliceerd: woensdag, 30 december 2020

Verduidelijking van de Bisschop van Haarlem-Amsterdam ten aanzien van de Vrouwe van alle Volkeren.

Na consultatie van en in overeenstemming met de Congregatie voor de Geloofsleer, verklaar ik het volgende:

Door de devotie tot Maria, Moeder van alle volkeren, brengen vele gelovigen hun verlangen tot uitdrukking en hun streven naar de universele broederschap van de mensen, met de hulp en de steun van de voorspraak van Maria. "Maria is onze Moeder, zij is de moeder van onze volkeren, zij is de Moeder van ons allen" (Franciscus, homilie van 12/12/2019) en zij nodigt ons uit om mee te werken met het plan van God en met Zijn wens dat wij allen broeders zijn en dat steeds meer worden (cf. Benedictus XVI, Enc. Caritas in veritate, n. 42).

Paus Franciscus schrijft in zijn Encycliek Fratelli tutti: "Voor veel christenen heeft deze weg van broederschap ook een Moeder die Maria heet. Zij heeft dit universele moederschap onder het kruis ontvangen (Joh. 19,26) en haar aandacht gaat niet alleen uit naar Jezus maar ook naar "de overigen van haar kinderen" (Openb. 12, 17). Met de kracht van de Verrezen Heer wil zij een nieuwe wereld voortbrengen, waar we allen broeders en zusters zijn, waar ruimte is voor ieder die door onze maatschappijen wordt afgedankt, waar gerechtigheid en vrede stralen" (n. 278).

In deze zin is het gebruik van de titel Vrouwe van alle Volkeren voor Maria op zichzelf theologisch geoorloofd. Het gebed met Maria en op voorspraak van Maria, Moeder van onze volkeren, dient voor de groei van een wereld die meer verenigd is, waarin allen zich herkennen als broeders en zusters, allen geschapen naar het beeld van God, onze gemeenschappelijke Vader.

De erkenning van deze titel mag echter niet worden begrepen als een erkenning - ook niet impliciet - van het bovennatuurlijk karakter van sommige verschijnselen, in het kader waarvan die titel lijkt te zijn ontstaan. In die zin benadrukt de Congregatie voor de Geloofsleer de geldigheid van het negatieve oordeel over het bovennatuurlijk karakter van de veronderstelde "verschijningen en openbaringen" aan Mej. Ida Peerdeman, een oordeel dat is goedgekeurd door de H. Paulus VI op 05/04/1974 en gepubliceerd op 25/05/1974. Dit oordeel houdt in dat allen worden uitgenodigd om iedere verspreiding aangaande de veronderstelde verschijningen en openbaringen van de Vrouwe van alle Volkeren te staken. Het gebruik van de afbeeldingen en het gebed kan dus niet op enigerlei wijze worden beschouwd als een erkenning - ook niet impliciet - van het bovennatuurlijke karakter van de gebeurtenissen in kwestie.

Wat betreft het gebruik van de loutere titel "Vrouwe", "Onze Lieve Vrouw" of "Moeder van alle volkeren": de Congregatie heeft zich in het algemeen niet verzet tegen het gebruik daarvan, als die maar duidelijk gescheiden is van de erkenning van de veronderstelde verschijningen. Wanneer Maria wordt aangeroepen onder deze titel, moeten herders en gelovigen ervoor waken dat alle vormen van deze devotie zich onthouden van enige verwijzing - ook impliciet - naar de veronderstelde verschijningen of openbaringen.

Uit bovenstaande verklaring blijkt dat mijn eerdere opmerkingen juist waren.